

Kur'an'ın veciz olmasına örnek olarak Yasin Sûresi'nin 78-80. ayetleri veriliyor; açıklar mısınız?

Hem meselâ: Âsi insanın, "**Çürümüş kemikleri kim diriltecek?**" diye meydan okur gibi inkârına karşı Kur'an der:

"Kim başlangıçta yaratmış ise, o diriltecek. O yaratan zât ise, her bir şeyi her bir keyfiyette bilir. Hem size yeşil ağaçtan ateş çıkaran bir zât, çürümüş kemiğe hayat verebilir."(1)

İşte şu kelâm, diriltmek davasına çeşitli cihetlerle bakar, isbat eder.

Evvelâ, insana karşı ettiği ihsanlar silsilesini şu kelâmıyla başlar, tahrik eder, hatıra getirir. Başka âyetlerde tafsil ettiği için kısa keser, akla havale eder. Yani, size ağaçtan meyveyi ve ateşi, ottan erzakı ve hububu, topraktan hububatı ve nebatatı verdiği gibi, zemini size hoş -her bir erzakınız içinde konulmuş- bir beşik ve âlemi, güzel ve bütün levazimatınız içinde bulunur bir saray yapan bir zâttan kaçıp başıboş kalıp, ademe gidip saklanılmaz. Vazifesiz olup kabre girip uyandırılmamak üzere rahat yatamazsınız.

Sonra, o davanın bir deliline işaret eder, "**yeşil ağaç**" kelimesiyle remzen der:

"Ey haşri inkâr eden adam! Ağaçlara bak! Kışta ölmüş kemikler gibi hadsiz ağaçları baharda dirilten, yeşillendiren; hattâ her bir ağaçta yaprak, çiçek ve meyve cihetiyle haşrin üç ayrı numunelerini gösteren bir zâta karşı inkâr ile, akıldan uzak görmek ile kudretine meydan okunmaz."

Sonra bir delile daha işaret eder, der: "Size ağaç gibi kesif, ağır, karanlıklı bir maddeden ateş gibi latîf, hafif, nurani bir maddeyi çıkaran bir zâttan, odun gibi kemiklere ateş gibi bir hayat ve nur gibi bir şuur vermeyi nasıl uzak görüyorsunuz?"

Sonra, bir delile daha açık delalette bulunup der ki:

"Bedeviler için kibrit yerine ateş çıkaran meşhur ağacın, yeşil iken iki dalı birbirine sürüldüğü vakit ateşi yaratan(2) ve rutubetiyle yeşil ve hararetiyle kuru gibi iki zıd tabiatı cem'edip, onu buna menşe etmekle her bir şey hattâ asli unsurlar ve esas tabiatlar, Onun emrine bakar, Onun kuvvetiyle hareket eder, hiç birisi başıboş olup tabiatıyla hareket etmediğini gösteren bir zâttan, topraktan yapılan ve sonra toprağa dönen insanı, topraktan yeniden çıkarması akıldan uzak görülmez, isyan ile ona meydan okunmaz."

Sonra, Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın meşhur ağacını hatıra getirmekle **"Hz. Muhammed (asm)'in şu davası, Hz. Musa (as)'nın dahi davasıdır."** şeklinde peygamberlerin ittifakına gizli bir îma edip, şu kelimenin vecizliğine bir letafet daha katar.(3)

Dipnotlar:

(1) bk. Yasin, 36/78-80.

(2) Tefsirlerde nazara verildiği üzere, *merh* ve *afar* denilen iki ağaç, su damlayacak şekilde yeşil iken, *merh* *afara* sürtülünce bunlardan ateş çıkar, yanmaya başlar.

(3) Hz. Musa ilk vahye mazhar olduğunda, gecenin karanlığında etrafa ışık saçan bir ağaç görmüştü. bk. Tâhâ, 20/10-11.